

EKOLOŠKA I POLITIČKA BUDUĆNOST BULJARICE I CRNE GORE

Autor: *Vukan Vujačić*, master političkih nauka

Crna Gora je od sticanja svoje nezavisnosti 2006. godine jasno iskazala iskrenu težnju da postane punopravna članica Evropske unije. Evropski put naše države od samog početka nije bio nimalo lak niti jednostavan. Naprotiv, bio je obilježen brojnim izazovima, složenim političkim okolnostima, institucionalnim slabostima i dubokim društvenim reformama koje su zahtijevale snažnu političku volju, odgovornost institucija i aktivno učešće građana.

Uprkos svim preprekama, Crna Gora je u kontinuitetu radila na jačanju institucija sistema, unapređenju vladavine prava, borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, razvoju tržišne ekonomije, jačanju nezavisnosti pravosuđa i osnaživanju civilnog društva. Poseban akcenat stavljen je na zaštitu životne sredine, koja predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti savremene Evrope, ali i ustavnu odrednicu Crne Gore kao ekološke države.

Zaštita životne sredine jedno je od ključnih poglavlja i prioriteta u politici Evropske komisije i Evropske unije u cjelini. Razlozi za takav pristup su višestruki i duboko ukorijenjeni u istorijskom razvoju savremene civilizacije. Intenzivna urbanizacija i industrijalizacija tokom posljednjih 250 godina ostavile su trajne, a često i nepopravljive posljedice po planetu Zemlju. Ogromne šumske površine su masovno posječene, mora i rijeke ozbiljno zagađeni, a brojne biljne i životinjske vrste dovedene su na ivicu opstanka. Klimatske promjene, gubitak biodiverziteta i degradacija prirodnih resursa danas predstavljaju globalnu prijetnju bez presedana.

Upravo zbog takvog istorijskog iskustva, Evropska unija insistira na strogim ekološkim standardima, održivom razvoju i odgovornom upravljanju prirodnim resursima kao osnovi budućeg ekonomskog i društvenog napretka. Države kandidatkinje, uključujući i Crnu Goru, imaju obavezu da pokažu ne samo formalno usklađivanje zakonodavstva, već i njegovu dosljednu i neselektivnu primjenu u praksi.

U tom kontekstu, poseban značaj ima područje Buljarice sa svojom močvarom, koje predstavlja dio zaštićene ekološke zone od izuzetne prirodne i biološke vrijednosti. Ova zona se prostorno i ekološki nadovezuje na zaštićeno područje Katiča, duž obale Petrovca, čineći jedinstven i

rijedak ekosistem u kojem obitavaju brojne endemske i zaštićene biljne i životinske vrste. Riječ je o prirodnom bogatstvu koje ima ne samo nacionalni, već i širi regionalni i evropski značaj.

Prema važećem zakonodavstvu Crne Gore, na ovom prostoru nije dozvoljena izgradnja ugostiteljskih objekata, niti velikih turističkih kompleksa. Svaka eventualna gradnja podrazumijevala bi izmjenu važećih pravnih akata, isušivanje močvare i trajno narušavanje prirodnog balansa tog područja, što bi predstavljalo direktno kršenje domaćih zakona i evropskih ekoloških standarda.

Takav potez imao bi dalekosežne i izrazito negativne posljedice, ne samo po biodiverzitet i životnu sredinu, već i po ukupni proces evropskih integracija Crne Gore. Time bi bili ozbiljno ugroženi, pa čak i poništeni dosadašnji rezultati ostvareni na putu ka članstvu u Evropskoj uniji. Gotovo je izvjesno da bi Evropska unija reagovala snažnim političkim pritiscima, zamrzavanjem pregovaračkih poglavlja ili drugim mjerama, sve dok se problem ne bi riješio u skladu sa evropskim normama i principima.

Umjesto da država dodatno ulaže napore u uspostavljanje novih ekoloških rezervata, zaštitu prirodnih bogatstava, pošumljavanje opustošenih područja i održivo upravljanje prostorom, svjedoci smo nastavka praksi koje ozbiljno ugrožavaju životnu sredinu. Divlja i neplanska gradnja, nelegalna sječa šuma, eksploatacija šljunka iz riječnih korita, zagađenje vodotokova, kao i krivolov, i dalje su prisutni problemi koji ukazuju na slabosti sistema i nedovoljnu primjenu zakona.

Postavlja se opravdano i zabrinjavajuće pitanje: šta su država i njene institucije konkretno učinile da zaštite biodiverzitet i zaustave njegovu kontinuiranu degradaciju? Koliko je izrečeno kazni, koliko nelegalnih objekata uklonjeno i koliko je prirodnih područja trajno sačuvano za buduće generacije?

Neophodno je poslati jasnu, nedvosmisleni i snažnu poruku, kako Evropskoj uniji, tako i crnogorskim vlastima, da nastavak ovakvog odnosa prema prirodi vodi gubitku kredibiliteta države. Ukoliko se ovakva praksa nastavi, Crna Gora bi morala iz Ustava izbrisati epitet „ekološka država“ i javno priznati da više nema stvarne, iskrene i održive ambicije ka članstvu u Evropskoj uniji.

Vjerujemo da je stanje u oblasti zaštite životne sredine dobro poznato institucijama Evropske unije i da se upravo zbog nedostatka konkretnih rezultata, pasivnosti i selektivne primjene zakona, proces našeg pristupanja dodatno usporava. Crna Gora, njene institucije i građani

moraju značajno pojačati svoje napore kako bi reforme koje sprovodimo prestale biti mrtvo slovo na papiru. Potrebno je pokazati mjerljive, vidljive i dugoročne rezultate.

Kroz istinsku i dosljednu zaštitu biodiverziteta, očuvanje prirodnih dobara, održivo upravljanje prostorom i izgradnju ekoloških rezervata za divlje životinje, Crna Gora ne samo da štiti svoju prirodu, već i jača svoj međunarodni ugled i povjerenje evropskih partnera. Na taj način jasno demonstriramo svoju posvećenost evropskim vrijednostima i potvrđujemo da je naš evropski put strateški, ozbiljan i dugoročan cilj, a ne puka politička deklaracija.

Ne smijemo dozvoliti da budemo društvo vođeno isključivo kratkoročnom koristi i brzim profitom. Umjesto kratkoročnih interesa, moramo imati hrabrosti i mudrosti da razmišljamo dugoročno, sa jasnom vizijom budućnosti. Ključno pitanje koje sebi moramo postaviti glasi: šta ostavljamo budućim generacijama, našoj djeci i unučadima? U kakvom okruženju će živjeti i odrastati, kakav vazduh će udisati, kakvu vodu piti i kakvu hranu konzumirati?

Ne smijemo biti društvo koje se javno zalaže za vrijednosti održivog razvoja, a u praksi ih zanemaruje zarad ličnih ili političkih interesa. Licemjerje u odnosu prema prirodi, resursima i budućnosti samo produbljuje postojeće probleme i stvara nove, još složenije izazove. Umjesto toga, neophodno je da kao zajednica sjednemo za isti sto, otvoreno i odgovorno razgovaramo o tome kakvo društvo želimo da izgradimo, koji su naši dugoročni ciljevi i koje konkretne korake preduzimamo kako bismo ih ostvarili.

Društvo koje svoje odluke zasniva isključivo na kratkoročnom profitu osuđuje samo sebe na stagnaciju, pa i propast. Takav pristup neminovno dovodi do iscrpljivanja prirodnih resursa, narušavanja životne sredine i urušavanja kvaliteta života. Istovremeno, budućim generacijama ostavljamo teret problema koji će biti daleko teži i skuplji za rješavanje nego što su danas.

Zato je naša obaveza da djelujemo odgovorno, promišljeno i solidarno, svjesni činjenice da se pravi napredak ne mjeri brzinom zarade, već kvalitetom života koji obezbjeđujemo sada, ali i onima koji dolaze poslije nas. Samo društvo koje planira dugoročno može obezbijediti održivu, sigurnu i dostojanstvenu budućnost za sve.